

ANALIZA

zagrożeń dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszary wodne do pływania, kąpienia się, uprawiania sportu lub rekreacji oraz identyfikacja miejsc, w których występują takie zagrożenia - na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego.

1. Cel i podstawy prawne opracowania.

Celem niniejszego opracowania jest analiza zagrożeń dla osób przebywających na obszarach wodnych Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, w tym identyfikacja miejsc, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpienia się, uprawiania sportu lub rekreacji.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz.U. 2011 nr 208 poz. 1240 ze zm.) **zapewnienie bezpieczeństwa na obszarach wodnych polega w szczególności na:**

- 1) dokonaniu, we współpracy z policją i działającymi na danym terenie podmiotami, o których mowa w art. 12 ust. 1, analizy zagrożeń, w tym identyfikacji miejsc, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpienia się, uprawiania sportu lub rekreacji;
- 2) oznakowaniu i zabezpieczeniu terenów, obiektów i urządzeń przeznaczonych do pływania, kąpienia się, uprawiania sportu lub rekreacji na obszarach wodnych;
- 3) prowadzeniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa na obszarach wodnych, polegających w szczególności na:
 - a) oznakowaniu miejsc niebezpiecznych,
 - b) objęciu nadzorem, we współpracy z policją i podmiotami, o których mowa w art. 12 ust. 1, miejsc niebezpiecznych, w tym miejsc zwyczajowo wykorzystywanych do kąpieli,
 - c) uświadamianiu zagrożeń związanych z wykorzystywaniem obszarów wodnych, w szczególności prowadzeniu akcji edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży szkolnej;
- 4) informowaniu i ostrzeganiu o warunkach pogodowych oraz innych czynnikach mogących powodować utrudnienia lub zagrożenia dla zdrowia lub życia osób;
- 5) zapewnieniu warunków do organizowania pomocy oraz ratowania osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia.

Za zapewnienie bezpieczeństwa, o którym mowa w art. 4 ust. 1 ww. ustawy, odpowiada (art. 4 ust. 2):

- 1) na terenie parku narodowego lub krajobrazowego - dyrektor parku,
- 2) na terenie, na którym prowadzona jest działalność w zakresie sportu lub rekreacji - osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która prowadzi działalność w tym zakresie,
- 3) na pozostałym obszarze - właściwy miejscowo wójt, burmistrz, prezydent miasta, zwany dalej "zarządzającym obszarem wodnym".

Zadania, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy, wykonywane przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) na obszarze, o którym mowa w art. 4 ust. 2 pkt 3, należą do zadań własnych gminy.

2. Uwarunkowania udostępniania wód Bolimowskiego Parku Krajobrazowego dla turystyki i rekreacji.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody dla parku krajobrazowego ustala się plan ochrony. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody, określa zakres prac na potrzeby sporządzenia projektu tego planu. Zakres prac nad planem obejmuje m.in. określenie **sposobów korzystania z obszarów parku krajobrazowego udostępnianych dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, amatorskiego połowu ryb i dla innych form gospodarowania**. Bolimowski Park Krajobrazowy posiada plan ochrony uchwalony Rozporządzeniem Nr 4/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 27 lutego 2008 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, **który jednakże nie odnosi się do bezpieczeństwa na wodach znajdujących się na terenie Parku.**

Na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego znajduje się tylko jeden zbiornik wodny – zalew retencyjny w Joachimowie Mogiłach należący do Skarbu Państwa, gdzie właściciel wody ustanowił zakaz kąpieli i pływania kajakami. Zalew ten zasilany jest wodami z rzeki Rawki, która jest na całej swojej długości rezerwatem krajobrazowym. Zgodnie z zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 29 lipca 2020 r., nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Konserwator Przyrody w Łodzi. Na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2021, poz. 1098) w rezerwacie Rawka obowiązuje między innymi zakaz: ruchu pieszego, kąpieli i pływania kajakiem (art. 15 ust.1 pkt 15 i 21). Zgodnie z art. 15 ust. 5 ustawy, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi może zezwolić na obszarze rezerwatu na odstępstwa od obowiązujących zakazów, jeśli jest to uzasadnione m.in. celami turystycznymi i rekreacyjnymi. Zezwolenia wydawane są w drodze decyzji administracyjnej na wniosek zainteresowanych. W roku 2021 (do dnia 15.07.2021 r.) wydano 45 takich decyzji na odstępstwo od zakazu ruchu pieszego i pływania kajakiem.

3. Miejsca, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji.

W obszarze Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, w obrębie rezerwatu Rawka i przy zbiorniku retencyjnym, właściwie terytorialnie gminy nie wyznaczyły w roku 2021 kąpielisk oraz nie zewidencjonowały miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

Realizując zadania wynikające z ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 656 ze zm.), pracownicy Oddziału Terenowego Bolimowskiego Parku Krajobrazowego (OT BPK) przeprowadzili analizę zagrożeń dla osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji na terenie.

Na jej podstawie stworzono poniższy wykaz potencjalnych zagrożeń dla osób kąpiących się i pływających kajakiem po rzece Rawce i zalewie w Joachimowie Mogiłach:

1. Jaz w Suliszewie (42,9 km).

Betonowy jaz przy czynnym młynie, spłynięcie niemożliwe – nurt zagrodzony kratą. Miejsce niebezpieczne dla kajakarzy. Za jazem rozlewisko wykorzystywane jako „dzikie” miejsce do kąpieli.

2. Zapora przy elektrowni wodnej w Kamionie (37,8 km).

Przy moście i elektrowni zapora o wysokości 3,5 metra, spłynięcie niemożliwe. Miejsce niebezpieczne dla kajakarzy. Za zaporą duże rozlewisko wykorzystywane jako „dzikie” kąpielisko.

3. Piaszczysta plaża na zakolu rzeki, tzw. oberwanka (32,0 km), bardzo popularne, masowo odwiedzane „dzikie” kąpielisko.

4. Most kolejowy Skierniewice – Rawka (30,9 km).

Pod mostem metalowy próg o wysokości ok. 120 cm. Za nim mały odwój, kamienie i rozlewisko. Miejsce bardzo niebezpieczne dla kajakarzy, wykorzystywane także jako „dzikie” kąpielisko.

5. Łąka na zakolu rzeki (30,6 km), wykorzystywana jako bardzo popularne „dzikie” kąpielisko.

6. Most drogowy we wsi Ruda (30,0 km).

Pod mostem duży spadek poziomu wody, nurt bardzo przyśpiesza, w środku nurtu metalowy filar jazu. Za mostem tworzy się bardzo mocny odwój zalewający i wywracający kajaki. Obok, po prawej stronie, resztki metalowej turbiny dawniej napędzającej młyn. Woda głęboka, a w niej wbite w dno drewniane pale. Miejsce bardzo niebezpieczne dla kajakarzy. Za odwojem rozlewisko wykorzystywane jako „dzikie” kąpielisko.

7. Łąka przy Ośrodku Turystyki Kajakowej „Sosenka” w Rudzie (27,6 km). Przy niej fragment rzeki wykorzystywany jako „dzikie” kąpielisko.

8. Most drogowy Kopersteina w Budach Grabskich (26,9 km).

Pod mostem próg do wysokości 60 - 100 cm (zależnie od poziomu wody), za progiem kamienie, w nurcie rzeki betonowe filary mostu. Miejsce niebezpieczne dla kajakarzy. Za progiem rozlewisko wykorzystywane jako „dzikie” kąpielisko.

9. Most drogowy w Budach Grabskich (25,6 km). Przed mostem niewielkie rozlewisko wykorzystywane jako „dzikie” kąpielisko.

10. Jaz przed zalewem w Joachimowie Mogiłach (16,5 km).

Podwójny próg, pierwszy o wys. 150 cm, drugi 70 cm z mocnym odwojem. Miejsce bardzo niebezpieczne dla kajakarzy. Za progami rozlewisko wykorzystywane jako „dzikie” kąpielisko.

11. Zalew w Joachimowie Mogiłach (16,4 km). Jak wspomniano na str. 2, pkt. 2, drugi akapit - na zalewie ustanowiono zakaz kąpieli i pływania kajakami.

4. Zagrożenia dla osób przebywających na obszarach wodnych Bolimowskiego Parku Krajobrazowego.

Czynnikami wpływającymi na ilość osób korzystających z walorów rekreacyjnych i turystycznych wód Bolimowskiego Parku Krajobrazowego są: pogodna aura i okresy wakacyjno – wypoczynkowe. W tych okresach znacznie wzrasta liczba korzystających z kąpeli oraz sprzętu wodnego. Należy liczyć się ze wzrostem zagrożenia i ryzyka związanego z przypadkami utonięć.

Wejście do wody stwarza zawsze zagrożenie, z którym należy się liczyć. Szczególnie groźne sytuacje to:

- wiry, odwoje,
- miejsca zarośnięte przez roślinność wodną,
- zimne prądy,
- nagła zmiana warunków na wodzie,
- niebezpieczne przeszkody,
- niedostateczne umiejętności pływania,
- pływanie pod wpływem alkoholu,
- **kąpiel w miejscach niewyznaczonych,**
- wstrząs termiczny,
- nadmierne wyziębienie organizmu,
- wchodzenie do wody przy schorzeniach,
- skurcze,
- brodzenie w rzece z błotnistym dnem,
- skakanie do nieznannej wody,
- przecenianie swoich sił i umiejętności,
- nieodpowiednia zabawa,

Zagrożenia dla osób korzystających z obszarów wodnych zimą (na lodzie):

- brak wiedzy na temat aktualnej grubości lodu umożliwiającego bezpieczne uprawianie wędkarstwa i sportów zimowych,
- załamanie się pokrywy lodowej pod ciężarem osoby wchodzącej na zbyt cienki lód, w szczególności w rejonach dopływu i odpływu wód powierzchniowych oraz obszarów źródliskowych,
- załamania się pokrywy lodowej po wjeździe na lód, wbrew obowiązującym zakazom, samochodem, ciągnikiem, quadem lub innym pojazdem,
- w przypadku wpadnięcia do wody - brak lub słaba umiejętność pływania, szok termiczny, szybkie wyziębienie organizmu, brak sprzętu asekuracyjnego umożliwiającego wyjście na lód,
- niewłaściwie dostosowanego do warunków pogodowych ubrania, skutkującego wyziębieniem organizmu, możliwością zamarznięcia lub powstania odmrożeń, zwłaszcza w sytuacji pozostawiania pod wpływem alkoholu lub środków odurzających.

5. Działania OT BPK mające na celu poprawę bezpieczeństwa osób korzystających z obszarów wodnych na terenie parku poprzez:

- systematyczne szkolenia organizatorów i uczestników spływów kajakowych z zakresu przepisów:
 - ustawy o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych,
 - ustawy o ochronie przyrody,

- ustawy kodeks wykroczeń.

Obejmuje, osoby które otrzymały decyzję administracyjną właściwego Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (patrz str. 2, pkt. 2, drugi akapit) i – zgodnie z zawartym w niej pouczeniem – powiadomiły o tym OT BPK,

- oznakowanie „dzikich” kąpielisk znakami: „zakaz kąpieleli” i „zakaz skoków do wody”,
- systematyczne kontrole „dzikich” kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieleli, przeprowadzane z udziałem Policji i Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego (WOPR),
- kontrole trzeźwości kajakarzy,
- informowanie kajakarzy o zagrożeniach (zaktualizowany wykaz miejsc niebezpiecznych na rzece) umieszczoney na stronie internetowej OT BPK.

6. Służby mogące wspierać działania poprawiające bezpieczeństwo osób na obszarach wodnych oraz uprawnione do czynnego udziału w akcjach ratowniczych:

- miejscowe jednostki Policji,
- miejscowe jednostki Państwowej Straży Pożarnej i Ochotniczej straży Pożarnej,
- Skierniewicki WOPR.

7. Kontakty alarmowe:

- telefon alarmowy – 112,
- zintegrowany system ratownictwa WOPR – 601-100-100.

Załącznik:

1. Mapa BPK z opisem miejsc niebezpiecznych i dzikich kąpielisk.

Analizę opracował w dniu 15.07.2021 r. st. strażnik OT BPK Jerzy Sadzewicz

